

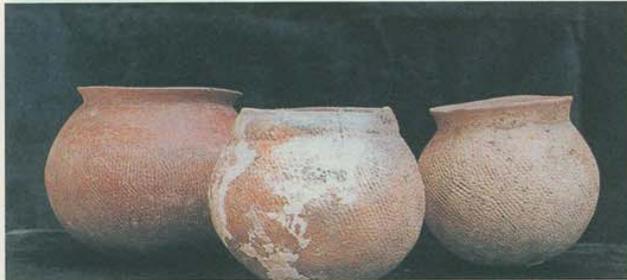
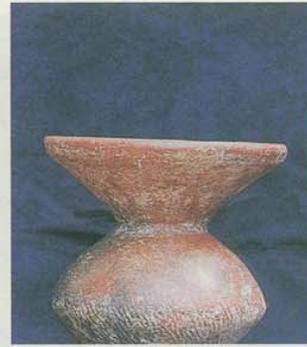
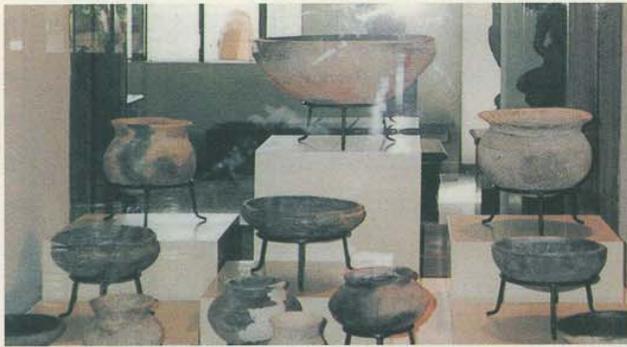
๒. มรดกทางวัฒนธรรม

๒.๑ โบราณวัตถุ โบราณสถาน

๒.๑.๑ โบราณวัตถุ จังหวัดนครราชสีมา มีมรดกทางวัฒนธรรม โบราณวัตถุ โบราณสถาน แสดงให้เห็นอดีตอันยาวนาน เป็นหลักฐานยืนยันว่ามนุษย์ได้อยู่อาศัยเป็นเวลา ๓,๕๐๐ ปีมาแล้ว

โบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์

จากการขุดค้นทางโบราณคดีพบโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ที่สุดอายุประมาณ ๓,๕๐๐ ปี ที่บ้านหลุมข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา อยู่ห่างจากบ้านปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ประมาณ ๓ กิโลเมตร และที่บ้านปราสาทพบโบราณวัตถุ อายุประมาณ ๓,๐๐๐ ปี เป็นต้นมา ดังนี้

ภาชนะดินเผา ก่อนประวัติศาสตร์ อายุประมาณ ๓,๕๐๐ ปี พบที่บ้านหลุมข้าว อำเภอโนนสูง

ภาชนะดินเผา เคลือบน้ำโคลนสีแดงขัดมัน สมัยสัมฤทธิ์ อายุประมาณ ๓,๐๐๐ - ๒,๕๐๐ ปี พบจากการขุดค้นทางโบราณคดีที่บ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง

ภาชนะดินเผาแบบพิมายดำ สมัยเหล็ก อายุประมาณ ๒,๕๐๐ - ๑,๕๐๐ ปี พบที่บริเวณแหล่งโบราณคดีในลุ่มแม่น้ำมูล

กลองมโหระทึกสัมฤทธิ์ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ อายุประมาณ ๒,๐๐๐ - ๒,๕๐๐ ปี ได้จากตำบลนอกอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ลูกปัดเปลือกหอย หินและแก้ว สมัยสัมฤทธิ์ - สมัยเหล็ก อายุประมาณ ๓,๐๐๐ - ๑,๕๐๐ ปี พบที่บ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง

สมัยสัมฤทธิ์ พบขวานหินขัด ภาชนะดินเผาทรงปากแตรเคลือบน้ำโคลน สีแดงขัดมัน เครื่องมือ เครื่องใช้ทำจากสัมฤทธิ์ เครื่องประดับทำจากเปลือกหอย และหินอ่อน มีประเพณีการฝังศพโดยนำสิ่งของเครื่องใช้ฝังร่วมกับผู้ตายด้วย

สมัยเหล็ก พบเครื่องมือ เครื่องใช้ ส่วนใหญ่ทำจากเหล็ก เครื่องประดับสัมฤทธิ์ลูกปัดแก้ว ลูกปัดหินอะเกตและหินคาร์เนเลียน ภาชนะดินเผาสีดำขัดมันมีลายในตัว เรียกว่าภาชนะดินเผาแบบพิมายดำ

นอกจากนี้ยังพบกลองมโหระทึกสัมฤทธิ์ มีลายตะวัน ๑๒ แฉก บนหน้ากลอง วัฒนธรรมดองซอ ๑ ใบ ที่ตำบลนกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

โบราณวัตถุสมัยประวัติศาสตร์

ศิลปะสมัยทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๖ วัฒนธรรมทวารวดีในภาคกลางลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีศาสนาพุทธลัทธิหินยานเป็นศาสนาหลักได้แผ่ขยายมาสู่จังหวัดนครราชสีมา ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๒ มีร่องรอยของชุมชนโบราณทวารวดีที่สำคัญคือ เมืองเสมา บ้านคลองขวาง ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบโบราณวัตถุที่สำคัญ ได้แก่ ศิลปินที่ป้ออึกา พระพุทธรูปปางไสยาสน์ ทำจากหินทราย ขนาดยาวและเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย อายุพุทธศตวรรษที่ ๑๓ - ๑๕ ธรรมจักรหินทราย พบที่วัดธรรมจักรเสมาราม อำเภอสูงเนิน พระพุทธรูปปางสมาธิขนาดปรกเก่าแก่ที่สุด อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๓ ที่วัดอุทัยมคคาราม (วัดหินดาด) ตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง และกุฎารปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบลายปูนปั้น เศียรพระพุทธรูปปูนปั้น

แผ่นศิลาจำหลักพระพุทธรูปปางสมาธิ ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๔ - ๑๕ พบที่เมืองเสมา ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน

ธรรมจักร (แบบทึบ) แกะสลักเป็นรูปซี่กงล้อ ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๔ ขุดพบบริเวณเบื้องหน้า พระพักตร์พระพุทธรูปปางไสยาสน์

โบเสมาหินทราย ศิลปะแบบทวารวดี อายุพุทธศตวรรษที่ ๑๔ - ๑๕ พบที่อำเภอโนนสูง

เศียรพระพุทธรูป และลวดลายปูนปั้น ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๖ พบที่กุฎารปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง

โบราณวัตถุศิลปะร่วมสมัยศิลปะเขมร

แผ่นหินสลักรูปเทพ ๙ องค์ อยู่ในซุ้มเรียงกันเป็นแถว ศิลปะร่วมสมัยศิลปะเขมร พุทธศตวรรษที่ ๑๖ - ๑๗ พบที่
สถานพระนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

เศียรพระโพธิสัตว์ ศิลปะร่วมสมัยศิลปะเขมร แบบกำแพงพระ ดันพุทธศตวรรษที่ ๑๔ สำนริด สูง ๗๐ เซนติเมตร
พบบริเวณโบราณสถาน บ้านโตนด อำเภอโนนสูง

ชิ้นส่วนหน้าบันหินทราย จำหลักภาพพระศิวะและนางปารพตีทรงโคนนท (อูมามเหศวร) ศิลปะร่วมสมัยกับ
ศิลปะเขมรแบบเกาะแกร์ พุทธศตวรรษที่ ๑๕ (พ.ศ. ๑๔๖๕ - ๑๔๙๐) พบที่ปราสาทเมืองแขก ตำบลเมืองเก่า
อำเภอสูงเนิน

ทับหลังจำหลักภาพพระนารายณ์ปางวามนาวดาร ศิลปะร่วมสมัยกับศิลปะเขมรแบบเกาะแกร์ ต่อ แปรรูป ปลายพุทธ
ศตวรรษที่ ๑๕ ต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๖ (พ.ศ. ๑๔๖๕ - ๑๕๑๐) หินทราย พบที่ปราสาทเมืองแขก อำเภอสูงเนิน

ทับหลังจำหลักภาพพระศิวะ พระคเณศ และพระขันธกุมาร ศิลปะร่วมสมัยกับศิลปะเขมรแบบนครวัด พุทธศตวรรษที่ ๑๗ (พ.ศ. ๑๖๕๐ - ๑๗๒๐) หินทราย พบที่ปราสาทพิมาย อำเภอพิมาย

ทับหลังจำหลักภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์ตอนสุครีพครองเมือง ศิลปะร่วมสมัยกับศิลปะเขมรแบบนครวัด พุทธศตวรรษที่ ๑๗ (พ.ศ. ๑๕๖๐ - ๑๗๒๐) หินทราย พบที่ปราสาทพิมาย

แผ่นทองคำ รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดต่างๆ กัน ลวดลายสลักนิยมหลายดอกบัว ๘ กลีบ มีเกสรตรงกลางหรือไม่มี บางแผ่นสลักรูปสัตว์ เช่น โค พบในหลุมหรือพื้นที่ซึ่งใช้วางศิลาฤกษ์ หรือบริเวณที่ต้องการให้เกิดสิริมงคลแก่อาคาร ศิลปะร่วมสมัยกับศิลปะเขมรแบบนครวัด อายุพุทธศตวรรษที่ ๑๗ (พ.ศ. ๑๖๕๐ - ๑๗๒๐) พบที่ปราสาทพิมาย อำเภอพิมาย

ศิวลึงค์หินทราย ศิลปะร่วมสมัยศิลปะเขมรแบบบาปวน - นครวัด ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖ - ๑๗ พบที่บ้านมะระ อำเภอโนนสูง

โบราณวัตถุสมัยอู่ทอง-อยุธยา

พระพุทธรูปปางมารวิชัยสัมฤทธิ์ ศิลปะอู่ทอง พุทธศตวรรษที่ ๑๘ - ๑๙ พบที่บ้านคลองดินดำ หมู่ที่ ๘ ตำบลหมูสี อำเภopakช่อง

พระพุทธรูปทรงเครื่องปางป่าเลไลยก์ ศิลปะอยุธยา พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๓ พบที่วัดสะแก อำเภอมืองนครราชสีมา

หน้าบันไม้จำหลักรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ ศิลปะอยุธยา พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๓ ได้มาจากวัดสระแก้ว อำเภอมืองนครราชสีมา

โบราณวัตถุสมัยรัตนโกสินทร์

ตู้พระธรรมลายรดน้ำ ศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ ๒๔ พบที่วัดบึง อำเภอมืองนครราชสีมา

ธรรมาสันไม้ลงรักปิดทองประดับกระจก ศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ ๒๔ อยู่ที่วัดบูรพ์ ตำบลในเมือง อำเภอมืองนครราชสีมา

พระพุทธรูปสลักรูปปางสมาธิ (หลวงพ่อขาว) ตั้งอยู่บนเชิงเขาสี่เสียดำ วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง

พระพุทธรูปยืนหินทราย ศิลปะอยุธยาพุทธศตวรรษที่ ๒๒ - ๒๓ ได้จากวัดบ้านวัด อำเภอกง

พระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะอยุธยาตอนปลาย พระประธานในโบสถ์วัดอีสาน อำเภอมืองนครราชสีมา

พระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์ ศิลปะอยุธยาตอนปลาย พุทธศตวรรษที่ ๒๒ - ๒๓ ปูนปั้นลงรัก ปิดทอง พุทธลักษณะประทับนั่งห้อยพระบาท พระหัตถ์ซ้ายคว่ำพระหัตถ์ขวาหงายเป็นกิริยารับแต่น้ำและรวงผึ้ง ซึ่งช้างและวานรถวาย ปัจจุบันช้างและวานรหายไป ประดิษฐานที่โบสถ์วัดศาลาทอง ตำบลในเมือง อำเภอมืองนครราชสีมา